

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Extra Posten.

Torsdagen den 30 November 1820.

Kejsar Otto och von Kempten.

Då Kejsar Otto den 11:a år 962 högtidligen firade Påsk i Pavia, föranstaltades bland annat om en praktig måltid för de tillstädes varande Herrar och Riddare. Vid hans Hof belann sig, jemte andra, en ung Hertig af Schwaben och hans Gouverneur Henrik von Kempten. Desse begge kommo tidigare in uti matsalen än Kejsaren: Och som den unge Hertigen var särdeles hungrig, föll det honom in att ta sig ett stycke af en på bordet framsatt kaka. Olyckligtvis märktes detta snatteri af den Kejsarliga Marskalken, hvilken bragtes i sådan ämbetsifver öfver denna händelse, att han gaf Prinsen ett dugtigt rapp med sin Marskalks staf. Von Kempten, i hvars omvårdnad Hertigen var anförtrodd, blef härvid aldeles utom sig af vrede, rusade på Marskalken och stack ihjäl honom på stället. Kejsaren, som fick höra bullret, skyndade in i salen; och man kan föreställa sig hans bestörtning, då han der fick se sin Marskalk simmande i blod. Von Kempten ville undskylla och besmycka sin gerning så godt han kunde, men Kejsaren hörde honom icke. Von Kempten fortfor icke dess mindre att förfäkta sin sak och anhöll, att Kejsaren, för Festens helighets skull, åtminstone ville tillåta honom att ordentligen komma till förhör.

Men Kejsaren afslog äfven denna hans begäran, och afsade genast dödsdomen öfver honom. Denna stränghet dref den förtviflade Riddaren till ytterlighet. Han anföll Kejsaren som en rasande, klöste och slog honom med knytta näfvar. Alla sprungo till för att rädda Kejsaren; och den skamlöse våldsverkaren blef bortfordrad för att undergå döden. Emedlertid kom Kejsaren till sansning igen, och hans första befallning var att von Kempten, skulle framföras till honom. Han kom för att af Kejsarens mun få höra en ännu strängare dom: men huru stor blef hans förundran, då Kejsaren tilltalade honom sålunda:

"Henrik von Kempten! Jag erkänner, att icke du, utan Gud genom din hand har slagit och tuktat mig. Öfverilad af vreden, nekade jag dig förhör och försvar, och afsade en dom, som sinnesrörelsen, men icke mogen öfverläggning ingaf mig. Derföre har Gud låtit mig straffas genom dig. Min pligt är nu att förhöra dig, och åsaga en rättfärdig dom. Tala alltså och försvara dig."

Von Kempten, nära en skändelig död, trodde sig höra en engels röst af himmeln. Han berättade anledningen till händelsen, och sökte undskylla den begångna förbrytelsen emot Majestätet med den förtviflan, hvaruti han råkade deröfver, att honom nekades förhör, och bad om nåd och förskoning. Då han hade talt ut, afsade Otto följande dom:

"Att du har mördat min Marskalk, det förlåter jag dig. Att du förgripit dig emot min person, är en hämd af Gud, hvars redskap du var; men för det du rifvit mitt skägg af mig skall du genast förfoga dig från Hofvet och från min person."

Kejsar Joseph den Andre.

Vid ett tillfälle af en promenad, som denne Monark gjorde alldeles incognito, fick han se en ung flicka, som bar ett knyte i sitt förkläde, och syntes vara ganska bedröfvad. Hennes ungdom och sorg ådrogo sig hans nppmärksamhet. Han gick till henne med det ädla utseende, som ger tillkänna ömma själars deltagande i andras olyckor. Han frågade, om han, utan att förolämpa henne, kunde få veta hvad hon bar? Den unga flickan, hvars hjerta var upprördt af oro, kunde ej vägra sig den trösten att yppa för honom sina bekymmer. Hon berättade, att knytet innehöll några hennes mors kläder, som hon gått ut för att sälja, och tillade grottande, att detta var det enda de begge hade att lefva af; att hon aldrig väntat ett så hårdt öde; att hennes mor var enka efter en Officer, som hade tjent med utmärkt heder vid Kejsarens Armee, utan att få den belöning, hvartill han varit berättigad. Ni hade, sade Monarken, bordt lägga in ett Memorial till Kejsaren; är ni ej bekant med någon, som kan recomendera er sak hos honom? Hon nämde då en af Hofherrarne, som ständigt uppehållit dem med löften; men som lika lätt glömt hvad han läfvar att göra till deras bästa för lång tid tillbaka, och hvilken ändtligen hade sagt, det han hos Kejsaren ej kunde uträtta något för dem. Omöjligheten att kunna vinna hvad de sökt, hade äfven hos denna flicka uppväckt mindre fördelaktiga tankar om Kejsaren, dem hon ej eller forborgade. Man har bedragit er, svarade Kejsaren, i det han sökte dölja sin rörelse; jag är säker, att om Kejsaren vetat er belägenhet, så hade han

visst hulpt er. Han är ej sådan som man målat honom för er. Jag känner honom, han är min vän, men ännu större vän af rättvisan; ni måste nödvändigt taga er tillflykt till honom. Skaffa en inlägg och kom i morgon till Slottet. Om saken är sådan som ni berättat, så skall jag sjelf lemna skriften till Kejsaren, och jag vågar försäkra, att det ej skall vara utan verkan. Flickan borttorkade sina tårar och betygade tusende gånger den okände Herrn sin eviga erkänsla. Han tillade då vidare, att hon emedlertid ej borde sälja kläderne, och frågade huru mycket hon trodde sig få för dem. Sex Ducater svarade hon. Tillåt mig, svarade Monarken, att låna er tolf, till dess man får se huru våra förslag lyckas. Vid dessa ord skiljdes han från henne. Flickan skyndade att lemna sin mor de tolf Ducaternas tillika med kläderne och de löften, som en obekant, en ängel, en Kejsarens vän hade gifvit henne. Vid den målning hon gjorde på hans utseende och väsende, trodde en närvarande person sig igenkänna Kejsaren sjelf. Hon vågade därför ej gå till Slottet efter aftal: och hennes anhöriga kunde ej förmå henne att begifva sig åstad, förr än den utsatta tiden redan var förbi. Hon kom just då Kejsaren ämnade låta skicka efter henne. När hon fick se, att det verkligen var Kejsaren, dågnade hon. Och då hon åter kom sig före, lät Kejsaren föra henne tillika med dem, som voro i hennes sällskap, i sitt Cabinet, hvarest han lemnade henne skriftlig försäkran för hennes mor på en pension, lika stor som den lön, hennes man som tjenstgörande åtnjutit, och hvaraf hälften skulle tillfalla dottern efter modrens död. Mamsell, sade den gode Monarken, jag ber både er Mor och er sjelf om förlåtelse för det dröjsmål, som satt er i så mycken förlägenhet. Ni ären nu övertygade, att jag ej har någon skuld deri. Om någon hädanefter säger det som är elakt om mig, så hoppas jag, att ni tar mitt försvar.

Konstmedel att skriva böcker utan ämne.

Detta konststycke har kanske redan ofta förekommit i praxis, men sannolikt ingens så handgripligt som i *Millins* mycket lärda verk: *Homers Mineralogie*; och man anser för en mensklighetens pligt att meddela denna hemlighet åt de skribenter, som tilläventyrs mera sakna ämnen lust att skriva.

I företalet förklarar författaren, att "man utur Homers hjälte-dikter ej kan draga någon kännedom af naturalhistorien, att Mineralogien i Homers tid ännu gjort ganska ringa framsteg, att man föga kände jordarter och stenar etc."

Men allt detta hindrar likväl ej den nitiske författaren att skriva en Homers Mineralogie, och (*mirum dictu!*) efter *Wallerii* system. — Hemligheten består korteligen deri, att i Homers antingen förekommer eller förekommer *icke* ett ord, som kan sammanställas med *Wallerii* system. Det sednare ej sällsynta fallet gifver författaren tillfälle att visa sin beläsenhet i denna del af Naturalhistorien *).

Vid tillfälle af ordet *Sand* inviger han oss sjelf i sin hemlighet. Efter en lång namn-förteckning utur *Homer*, *Wallerius* och *Bomare*, kommer följande tröstande anmärkning: "Ehuru *Homer* betjenat sig af flera ord för att beteckna *Sand*, gifver han likväl ingen ideé om dess olika slag." — "Som *Homer* ej bestämmer sandens olika arter, har jag med en

vekan de vink nämnt de arter hos *Wallerius*, till hvilka de, som jag tror, måste hänföras. På samma sätt vill jag alltid gå till väga vid de substancer, som *Homer* ej tydligt utmärker."

Efter denna förklaring behöfva blott ännu några få ställen till sin början anföras, för att visa detta konststyckes användbarhet i åtskilliga fall, och recomendera det till efterhämning allt efter omständigheterna.

"*Homer* nämner *Ierjorden* på intet ställe i sina verser." — "I hans tid hade det varit svårt att observera de andra jordarterna, hvilka blott kunde urskiljas af de största forskare, och ofta endast med tillhjälp af mikroskop." — "*Homer* talar ofta om stenar, som ej äro otjenliga till nyttjande i qvarnar. Dessa stenar måste hafva varit ett slags kisel eller kvarts eller granit." — "Ingenting i Homers skaldikter gifver tillkänna, att colorerad marmor var honom bekant." — "Det är omöjligt att bestämma hvilka stenar under den heroiska tidrymden voro ansedde såsom dyrbara." — "*Ulysses* uppförde i sitt palats ett rum af små täta stenar. Som jag tror, vill *Homer* med detta uttryck beteckna kiselstenar; ty desse äro i sanning ganska täta!" — "Jag tviflar ej, att *Homer* torde hafva känt ännu många andra stenar; men i hans verser äro de ej benämnde."

"*Chemien* hade i Homers tid ännu ej hunnit så långt, att man kunnat pröfva den sköna kedjan af bittra, alkaliska och medelsalter, med hvilka vi sedan den tiden blifvit riktade. För öfrigt, om *Homer* verkligen kände dem, kunde han dock i sina verser svårligen tala derom."

"*Homer* säger ingenting om *Bernstenens* egenskap att draga till sig lätta kroppar." — "Det finnes ingenting, som bekräftar den gissningen, att *Homer* kände stenolja, för att derom kunna säga något mera."

"Ordet metall förekommer ej i *Homer*, men väl verbum *μεταλλω* (jag forskar)." — "*Homer* nämner ej halfmetall-

*) Detta väcker i början någon förundran, liksom hvarje ny upptäckt; men denna förundran mildras genom den anmärkningen, att *Millin* här för ungefär 2000 år sedan haft en namnkunnig företrädare. *Ephorus*, en Grekisk historieskrifvare, som gerna ville skriva något om sin fädernestad *Kumä*, men visste icke hvad, begagnade, enligt *Strabo*, just den omständigheten, att *Kumä* ej tagit någon del i *Athens* och *Spartas* segrar, hvilket han på mångfaldigt sätt och vid alla möjliga tillfällen upprepar.

ler med ett enda ord." — "Jag har i Homers dikter ingenting funnit om det tillstånd, hvori metallerna befinna sig af naturen. Det är ej en gång frågan om de första försöken af en konsttull bearbetning." — "Det är illa, att Homer ej säger oss i hvilka förhållanden bytshandeln idkades med metallerna, hvaraf vi kunde inhemta hvad olika värde man tillade dessa metaller." — "Homerus säger oss nästan platt intet om bly. Några liknelser äro det enda, som den store skalden meddelar oss om bly under dess rätta namn." — "Homer säger oss ingenting om försilfring" o. s. v.

Detta torde vara ett tillräckligt antal exempel för att visa huru det var möjligt att skriva en "*Homero-Wallerianisk Mineralogie*," som beständigt kommer att behålla sin plats bland den lärda apparaten till Homer.

För öfrigt kan man ej neka, att i detta Hr Millins verk finnes en mängd goda anmärkningar, ehuru de till större delen skulle passa bättre på alla andra ställen än i en *Homersk Mineralogie*.

Något om Franska Författaren d'Arnaud.

(Utur *Journal des Debats* af d. 5 Juli 1820.)

Den allt mera tilltagande lycka den nya Balletten *Clary* *) gör, har fört uppmärksamheten på det verk, hvarutur den är tagen, och hvilket utan tvifvel är det bästa program för Balletten. *Clary* är en af de intressantaste Berättelser i *Epreuves du Sentiment*, en samling, som har förlorat mycket af sin nyhet, sedan våra konstnärer i romaner och dramer endast gravera i skedyatten, men som säkert skall åter komma i modet, när vämjelsen för vanskapade dikter har fört oss tillkaka till känslan af det naturliga och sanna. Fe-len i d'Arnauds Berättelser är vidlöftighet; hans skildring är alltför omständlig; men

hans stil är alltid klar, ofta elegant. Han är full af kraft, och han höjer sig med sitt ämne. Det är en fruktbar guldgrufva för dramatiska författare, som, efter Hr. *Milons* exempel, förstå att ösa deruter; men de måste göra det med en försigtighet, som här är alltför mycket försummad af Ballettens författare, nemligen den att utesluta långsamma ställen och sammantränga handlingen så, att de intressantaste situationerna därifrån utgå med kraft.

Författaren, Hr. d'Arnaud, hade på sin långa bana åtskilliga gånger erhållit vedermalen af hofvets aktning. Utänmd till Ambassad-Råd i Berlin, förskaffade honom hans rykte som vetenskapsidkare tillträde till Fredrik den Stores små aftonmåltider. Man vet, att etiketten blef åsidosatt i Potsdam och Sans-Souci. Vid en af dessa soupeer, under hvilka man yttrade sig fritt öfver de allvarsammaste ämnen i Moral och Politik, trodde sig någre af de närvarande behaga Konungen med att skämta öfver grundvalen till religionsläran; endast d'Arnaud teg. Fredrik vände sig till honom: "d'Arnaud" — sade han — "säger ingenting; det är en Capuciner." — "Sire," svarade d'Arnaud, "jag har alltid älskat den läran, att det gifves ett väsende öfver Konungarna." Detta svar behagade Fredrik, och Atheismens Professorer förändrade samtalet.

Revolutionen förstörde den förmögenhet d'Arnaud hade redligt förvärfvat genom sina embeten och skrifter; men den hade ingen makt öfver hans religiösa och monarkiska grundsatser. Han fördes till Revolutions-Tribunalet; hans ålder och fattigdom tillvunno honom nåd hos hans böd-lar. Han hade undvikit att mottaga hjälp af alla Frankrikes orättmätiga regeringar; den skulle hafva förödmjukat honom. Han föredrog välgörenhetens frivilliga stöd, och han saknade det icke. Detta uppförande, olika förklaradt, ådrog honom beröm och tadel; men det behöfver blott rättfärdigas hos dem, som icke känna eller misskänna hans bevekelsegrunder.

*) Pantomim-Ballet af *Milon*.